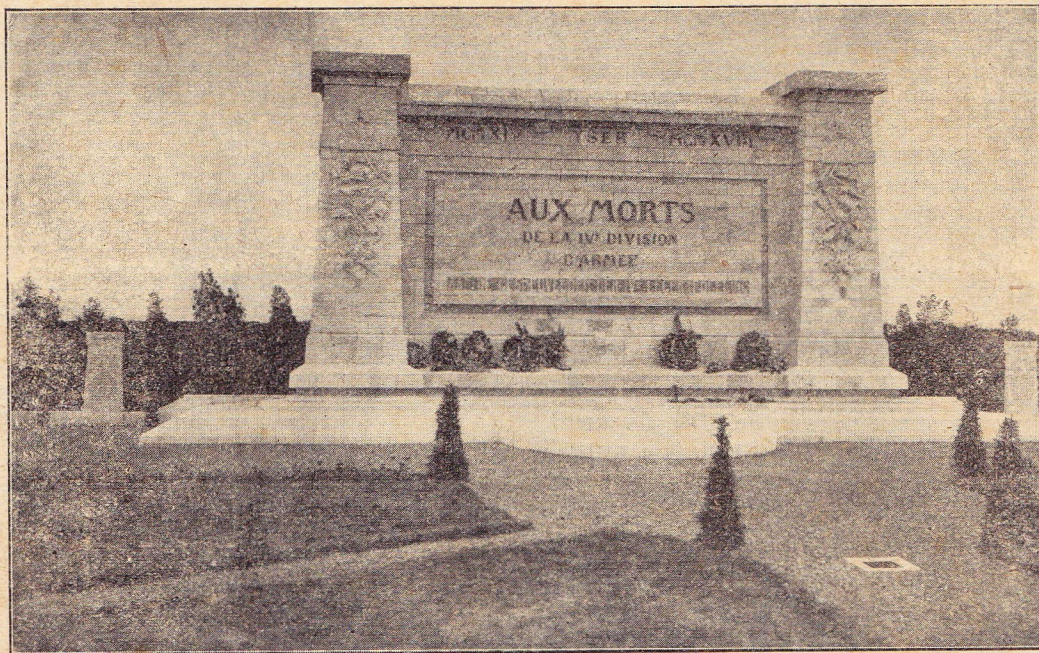

Aan de gesneuvelden der IVe Legerafdeeling.
Gedenkteeken opgericht te Wulpen. Juli 1920.

Naar de grondwet wordt anders de president voor 7 jaar gekozen door de nationale vergadering (van twee kamers). Het kiesrecht in de nationale vergadering is algemeen voor beide geslachten beginnende met het 22e, voor den Senaat met het 26e levensjaar des kiezers. Het kiesrecht is zoo geregeld, dat ook de taal- en godsdienst-minderheden hare vertegenwoordiging verkrijgen.

Alleen Karpathen-Rusland, een autonoom gedeelte van de republiek, heeft zijn eigen Landdag, die over zaken beslist, die alleen dit land betreffen.

Het aantal der afgevaardigden bedraagt 300, dat der senatoren 150.

Een oude universiteitsstad zijnde, is Praag ook een belangrijk kultuur-middenpunt, niet alleen voor Tsjechen maar ook voor Duitschers. Beide nationaliteiten hebben hier hun hoogeschoolen: universiteiten en technische hoogeschoolen, een reeks middelbare en vakscholen, instellingen, wetenschappelijke vereenigingen, schouwburgen, koncertzalen, kunstinrichtingen, enz.

Het is te begrijpen dat onder den tegenwoordigen president, die overigens professor der Tsjechische universiteit was, in alle opzichten een bijzonder groote zorg aan het schoolwezen besteed wordt en met ijver veel op dit gebied ingehaald tracht te worden, wat de vroegere — de Weenske en Boedapester — regeeringen verzuimden. Alleen in Slowakijë werden in 't verloop van een jaar meer den 50 middelbare en 2500 lagere scholen gesticht, omdat — zooals het Comenius verlangde — de opvoeding in de moe-

dertaal mogelijk worde, wat tot nu toe in Slowakijë en in de vele gegermaniseerde gewesten niet bestond.»

Duitschland en Oostenrijk (bepaald in de Oostenrijksche vredesvoorwaarden) moesten dus de volkomen onafhankelijkheid van dezen staat erkennen, en van alle vroegere rechten afzien.

Zoo hadden de Tsjechen eindelijk hun pogingen met de zege bekroond gezien. Men herinnert zich hoe vele Tsjechen tegen Oostenrijk stredden in het Russisch leger.

* * *

De kwestie van Sleeswijk-Holstein werd ook op de vredeskongferentie voorgebracht.

De Raad van Vier regelde de kwestie als volgt: «De bewoners van deze provincie zullen door een volksstemming over hun lot uitspraak doen. Die stemming zal in Noordelijk Sleeswijk in massa en in 't Zuidelijk deel per gemeente geschieden.

Terwijl dit gebeurt, wordt het land door een geallieerde macht bezet en door eene internationale kommissie bestuurd.

Deze maatregelen zijn getroffen in overeenstemming met de vertegenwoordigers des Sleeswijkers.»

Zeker is het een feit, dat het hier desannexatie gold. Het was weinig bekend, hoe brutaal Duitschland in die Deensche gewesten opgetreden had.

De Denen aldaar herinnerden nu in betoogen, hoe zij als overwonnen land waren behandeld, tegen den wil der bevolking in.

Aan een studie van den heer Th. C. Buyse over

het optreden der Duitschers in Sleeswijk-Holstein ontleenen wij de volgende bijzonderheden:

«De schoolregeling van den 18 December 1888 deed het Deensch geheel en al uit de Sleeswijksche volksschool verdwijnen. Zij verduitschte volkomen het onderwijs. Het werd evenwel toegelaten het Deensch te gebruiken om de kleine Sleeswijkers Duitsch aan te leeren. Er werd terzelfder tijd den schoolopzieners en onderwijzers bevolen Duitsch met de leerlingen te spreken.

Talrijke familiën zonden dan hunne kinderen naar scholen in Denemarken. Maar de overheden beweerden, dat men den schoolplicht niet nakwam met naar eene vreemde school te gaan. Om de ouders te dwingen hunne kinderen uit die onderwijsgestichten te nemen, legde men hun geldboeten op. In zekere gemeente dreigden de overheden alle Deensche onderdanen uit te jagen, als de kinderen uit de scholen in Denemarken niet teruggenomen werden. Maar zij moesten er van afzien uit hoofde van de krachtige houding der bevolking, en na dien tegenslag lieten zij weten, dat de aankondiging van den maatregel aan een misverstand toe te schrijven was!

Daar de Deensche ouders zich in de onmogelijkheid bevonden hunne kinderen de moedertaal in de school te doen aanleeren, lieten er velen het Deensch onderwijs in den huiselijken kring inrichten. Om zulks te verhinderen, verbod de regeering de onderwijzers privaattlessen te geven. De belanghebbenden deden opmerken, dat dit verbod slechts toepasselijk kon zijn op de vakken van het schoolprogramma en dus de Deensche lessen niet belette, aangezien de Deensche taal in de scholen niet meer aangeleerd werd. Maar de overheden antwoordden, dat zij het mis voor hadden, daar het Deensch als een vreemde taal moest aanschouwd worden! Wel dra deed de regeering den beslissenden stap en verbod alle huisonderwijs. Zij verbod insgelijks de openbare leergangen, die bestemd waren om de ouders in de gelegenheid te stellen zelve het Deensch aan hunne kinderen te leeren.

Van dat oogenblik af hadden de familiën geen anderen uitweg meer dan hunne kinderen naar Denemarken te zenden, als die den schoolplichtigen leeftijd overschreden hadden. Maar de Pruisen beschouwden zich nog niet als overwonnen. Een rechterlijk besluit liet toe de ouders het recht te ontnemen in de opvoeding hunner kinderen te voorzien, als hun gedrag zoodanig was, dat het de lichamelijke of zedelijke welvaart der kinderen aan groot gevaar blootstelde. De Deensche opvoeding werd met dit gevaar gelijkgesteld, en talrijke ouders zagen zich het recht ontnomen in de opvoeding hunner kinderen te voorzien, omdat zij dezen de kennis hunner moedertaal hadden willen verzekeren. Eene van de rechterlijke uitspraken aangaande die zaak werd gerechtvaardigd als volgt:

«Het Deensch naschool-onderwijs werd alleen ingericht met het doel de kinderen vreemd te maken voor hun Duitsch vaderland en hen voor de Deensche zaak te winnen. Ten grooten nadeele van de jeugd doet het dezen de tevredenheid en de vaderlandsliefde verliezen. Zulk eene

opvoeding is dus zeer schadelijk voor de edelste belangen der jeugd, die zonder die aanhitsing tevreden zou zijn met den goeden bestaanden toestand en daarom moet zij verhinderd worden.»

In hooger beroep durfde men echter die afschuwelijke vonnissen niet bekrachtigen.

Het is niet alleen op het gebied van 't onderwijs, dat de Deensche taal in Sleeswijk vervolgd werd. Het was verboden geworden in zekere omstandigheden Deensche liederen te zingen, zelfs in afzonderlijke kringen, en het overtreden van dat verbod is streng gestraft geworden. Daar, b.v., eenige jonge meisjes van Aabenraa zich eens veroorloofden in een privaat huis Deensch te zingen, trad eene militaire ronde op en beval hun op te houden. De schuldigen werden daarboven door de rechtbanken voor «grober Unfug» (grove wanorde) gestraft. Bij eene andere gelegenheid werd een Deensch volksliederenboek door de overheden in beslag genomen en aan 't onderzoek van een Duitschen deskundige onderworpen. Deze vond er 60 gedichten in, «die van aard waren, niet de Duitschers, maar degenen, die ze zongen, op te hitsen.»

In 1914, werden verscheidene personen tot 10 of 30 mark boete veroordeeld, omdat zij Deensche liederen, die toch geheel onschuldig waren, gezongen hadden.

Het gebruik van 't Deensch in openbare voordrachten was ook niet vrij.

In November 1913 zag de vermaarde Noorsche ontdekker van den Zuidpool, Roald Amundsen, zich eerst door de overheden de toelating weigeren te Flensborg in zijne moedertaal te spreken. (Het Noorsch lijkt zooveel op het Deensch). De persoonlijke tusschenkomst van den minister van Binnenlandsche Zaken was daartoe noodig.

Veel Deensche predikanten werden door Duitse vervangen en deze waren dikwerf zoo weinig 's lands taal machtig, dat zij in hunne predikatiën de belachelijkste fouten begingen. «Wat zou men in Duitschland zeggen», schreef de «Kölnische Zeitung», «indien men in de kerken predikanten onder het gebed hoorde zeggen: «Laat ons onze schuld toe» (tillad os vor Skyld) of aan hunne parochianen bevelen «hunne vijanden te vergiftigen» (at forgive deres Fjender), of de leering verkondigen, dat «het Woord spek geworden is» (og rdit blev Flask). En dingen van dien aard worden zoo dikwijls in de Sleeswijksche kerken gehoord, dat men er een geheel boekdeel zou kunnen over schrijven.»

De verduitsching der Sleeswijksche kerk werd trapsgewijze uitgevoerd. De overheden maakten van alle gelegenheden, van alle voorwendzelen gebruik om het Duitsch in de godsdienstplechtigheden in te voeren.

In hunnen kamp tegen de organen der Deensche pers zijn de overheden door de Duitse pers krachtig ondersteund geworden. «Het Deensch element in Noord-Sleeswijk», schreef de «Nationalzeitung», «moet met eene ijzeren hand beteugeld worden. Het ware vergeefsche moeite hetzelfde met fluweelen handschoenen te besturen.»

Het gewoon thema van een groot gedeelte der

Duitsche pers was, dat men de Denen moest doen verstaan, dat hunne «aanhitsing» een aanslag is tegen den Pruisischen staat, en dat een bestendig verachten van al wat Pruisisch is, met de openbare orde niet overeenkomt.

In Augustus 1874 werd het drukkerijpersoneel der Deensche bladen te Haderslev, Sønderborg en Flensborg naar het politiekantoor geleid. Alle Deensche zettters werden uit het land gejaagd, en het werd den drukkers verboden Noorsche of Zweedsche zettters aan te werven. Men liet evenwel de uitgejaagden verstaan, dat zij in 't land mochten blijven, als zij zich verplichtten geen werk meer te aanvaarden in eene Deensche drukkerij.

In 't begin van den oorlog van 1914 grepen in Sleeswijk talrijke aanhoudingen plaats. Den 31 Juli 1914 hielden militaire rondten te Haderslev den dagbladschrijver Sarup en den opsteller Lebeck aan. Des anderen daags werd de heer Svendsen, opsteller van de Dannevirke, te Skaerbaek aangehouden. Hij werd naar Haderslev geleid door 3 soldaten met de bajonet op 't geweer. In de gevangenis weigerde men hem Deensche leestof, maar Bismarck's «Gedanken und Erinnerungen» werden vriendelijk te zijner beschikking gesteld. Zijne vrouw zag zich den toegang tot hare woning weigeren, die in 't zelfde gebouw als het beheer van het dagblad lag. Zij vroeg beleefd, waarheen zij zich met hare kinderen moest begeven. Er werd haar geantwoord, dat zij zich op straat of in de goot neer kon leggen.... Het militair beheer had niets met die zaak te maken.

De aanhouding van opsteller Mathiesen was nog schandelijker. Er werden 7 soldaten uitgezonden om hem vast te grijpen, ofschoon Mathiesen, een bejaarde kankerlijder, bijna doof en blind was. Te vergeefs verzochten de geneesheeren hem in vrijheid te stellen, te vergeefs zette zijne vrouw vóór den kommandant uiteen, dat haar echtgenoot aan eene doodelijke ziekte leed. «Es ist mir einerlei, ob so ein Kerl krepirt.» De heer Mathiesen werd in de gevangenis geworpen en later naar het eiland Dänholm, bij Rügen, verbannen.

De heer Hanssen, hoofdopsteller van «Heimdal» en afgevaardigde in den Rijksdag, bevond zich ook onder de aangehoudenen. Men bracht hem in de gevangenis het telegram van den voorzitter van den Rijksdag, dat de bijeenroeping van de vergadering aankondigde. Hij werd eerst losgelaten, nadat hij eene verklaring ondertekend had, bij welke hij zich verplichtte geene samenspanningen tegen Duitschland te beramen.

De mannelijke bevolking der eilanden Aarö en Barsö niet inbegrepen, werden in Sleeswijk 167 personen op die wijze aangehouden. Men haalt gevallen aan, waar het aan de gevangenen verboden werd onder elkander Deensch te spreken. Van talrijke met huiszoekingen gepaard gaande en van gevangenschap gevolgde aanhoudingen werd nooit een reden opgegeven.»

En men schreef toen :

«Dit gebeurde, terwijl de Deensche Sleeswijkers zich bij duizenden op alle Europeesche fronten voor Duitschland lieten slachten. Ongeveer

25.000 man — 1/7 van de bevolking — zijn sedert het begin van den oorlog in Sleeswijk op de been gebracht. Ze zijn onder de meeste Pruisische korpsen verdeeld. Er zijn er zelfs in het Beiersch en in het Saksisch leger. Maar ze zijn bijzonder talrijk in het 84ste, 85ste en 86ste voetvolkgement, het 9de artillerieregiment, de garde en de vloot. Zooals men wel denken kan, dienen die mannen slechts uit plichtsgevoel. En het naleven van dien plicht wordt hun niet altijd door de Duitschers vergemakkelijkt. In zekere gevallen heeft de censuur hun verboden aan hunne familiën in 't Deensch te schrijven. Er zijn garnizoensplaatsen geweest, waar de Sleeswijkers gestraft werden, als zij onder elkander Deensch spraken, en waar «Deensch zwijgen» eene uitarukking was, die de oversten gebruikten om te doen gelden, dat hunne «kultur» verre boven die der Sleeswijksche soldaten stond. Ook leest men soms tusschen de regels in de brieven der soldaten, dat zij tevreden zijn naar het front gestuurd te worden, waar zekere handelwijzen van het garnizoensleven verzacht zijn. En toch weten zij wel dat het leven op het front hard is en dat de dood hen daar beloert. Op de verscheidene fronten zijn inderdaad reeds ongeveer 4.000 Deensche Sleeswijkers gesneuveld voor eene zaak, die de hunne niet is, en in gevechten tegen natien, die zij beminnen.»

Dit is voldoende om den lezer te doen begrijpen, dat de Denen geestdriftig stemden voor hun terugkeer bij 't moederland, zooals bijzondere artikelen der konferentie het regelden.

De taak der vredeskongferentie was reusachtig. Wij verzwijgen hier de besprekingen over heel wat kwesties, die de lezer onder de vredesvoorwaarden zelf zal vinden. De werkzaamheden duurden tot Mei 1919.

XLVIII.

DE VREDESPLECHTIGHEID TE VERSAILLES

Half April maakte president Wilson de volgende mededeeling openbaar :

«Aangezien de vraagstukken, welke in den vrede met Duitschland moeten opgelost worden, zoover hun definitieve oplossing nabij zijn, dat men thans de redaktie van hun uiteindelijke tekst kan bespoedigen, hebben degenen, die niet opnielsen deze te bespreken, geoordeeld dat het oogenblik gekomen was, om de Duitche gevolmachtigden uit te noodigen op een samenkomen met de vertegenwoordigers der verbonden oorlogvoerende naties, te Versailles, op 25 April a. s.

Dit beduidt evenwel niet, dat de studie van al de andere vraagstukken, in verband met den algemeenen vrede, onderbroken wordt, of dat het onderzoek ervan, dat sedert lang aan den gang is, erdoor vertraging zou lijden. Men mag zich integendeel verwachten aan snellen vooruitgang in de oplossing van al deze vraagstukken, derwijze dat hun uiteindelijke regeling elk oog-

blik mag vooruitgezien worden. Men hoopt, dat de vraagstukken, welke rechtstreeks Italië aanbelangen, namelijk de kwestie der Adriatische zee, met spoed zullen opgelost worden; wat dit laatste vraagstuk betreft, het zal voor al de andere gaan en zonder onderbreking onderzocht worden om de regeling ervan te bespoedigen.

Op die wijze zullen de overeenkomsten die in 't bijzonder deel uitmaken van het vredesverdrag met Duitschland, vastgelegd worden terzelfdertijd als al de andere oplossingen volledig worden uitgewerkt. Men kan er zich aldus rekenschap van geven dat, spijs de navolging van deze werkmethode, al de vraagstukken van den grooten wereldvrede deel uitmaken van een zelfde geheel.»

Graaf Brockdorff-Rantzau zou aan het hoofd der Duitsche afvaardiging staan.

Graaf Brockdorff-Rantzau had in zijn telegram aan de Vredeskonferentie, waarin hij de komst der Duitsche afvaardiging meldde, gevraagd, dat zijn gevolmachtigden volkomen vrijheid zouden genieten, om telegrafisch en telefonisch met hun regeering te korrespondeeren.

De geallieerden hadden daarop geantwoord, dat de vrijheid der telegrafische en telefonische verbindingen met Berlijn en Weimar zou verzekerd zijn en dat de Duitsche afgevaardigden alle gemak zouden bezitten om hun zending te volbrengen.

Brockdorff-Rantzau kwam met de afvaardiging eind April te Versailles aan. De plechtigheid zou plaats hebben in het Trianonpaleis, op 7 Mei 1919. Een beschrijving daarvan luidt als volgt :

Op klokslag drie uur stoppen vijf grijze auto's voor Trianon Palace. Graaf Brockdorff-Rantzau en zijn mede-gedelegeerden stappen er uit, alsmede kolonel Henry, Fransch verbindingsofficier, het hoofd van het Duitsche protokol en het begeleidend Duitsch personeel. Graaf Brockdorff-Rantzau is bleek en zichtbaar ontroerd; zijn gezellen zien er echter kalmer uit.

De Duitsche afgevaardigden worden dadelijk de vergaderzaal binnengeleid. De oude, nochtans geroutineerde deurwaarder schijnt zelf onder den indruk van het historische gewicht der plechtigheid, want 't is met half gebroken stem dat hij in de zaal aankondigt : « *De heeren Duitsche gevolmachtigden!* »

Bij deze woorden staan de 81 aanwezige geallieerde afgevaardigden recht, en mede de tolken en de journalisten.

Een indrukwekkende stilte heerscht in de zaal. Met vasten tred begeven de Duitsche gevolmachtigden zich naar hunne plaatsen.

Wanneer graaf Brockdorff-Rantzau neergezeten is, kijkt hij in de zaal rond.

Zijn blik rust even op maarschalk Foch, daarna op den h. Clemenceau en ten slotte op president Wilson, wiens gedachten hij schijnt te willen doorgronden.

De h. Clemenceau, voorzitter der Vredeskonferentie staat op en, zonder de minste nota's en met een koelen blik naar de Duitsche afvaardiging, spreekt hij als volgt :

« De zitting is geopend.

Het is hier noch het oogenblik, noch de plaats voor overbodige woorden. Gij hebt voor u de geakrediteerde vertegenwoordigers der kleine en groote mogendheden, die zonder ophouden gedurende meer dan vier jaren den onverbiddelijken oorlog hebben gevoerd, welke hun opgelegd was.

Het uur der zwaarbelaste afrekening is geslagen. Gij hebt ons naar vrede gevraagd. Wij zijn bereid u dien toe te staan.

Dit boekdeel, dat de h. sekretaris-generaal der Konferentie u zal overhandigen, meldt u welke voorwaarden wij u vastgesteld hebben. Om dien tekst te bestudeeren, zal u al het noodige gemak toegestaan worden, zonder te gewagen van de horrelijkneiasproceuren die bij alle bescaatde volkeren in gebruik zijn.

Om u het andere uitzicht mijner gedachte te laten kennen, moet ik noodzakelijkerwijze er aan toevoegen, dat deze tweede vrede van Versailles, welke net voorwerp onzer besprekingen zal uitmaken, te duur gekocht is door de hier vertegenwoordigde volkeren, opdat wij niet allen eensgezind zouden besloten zijn, door alle middelen in ons bereik, al de rechtmatige voldoeningen, die ons verschuldigd zijn, te bedingen.»

Daarna zet Clémenceau uiteen welke procedure van bespreking aangenomen werd. Al de aanmerkingen en bezwaren moeten schriftelijk ingediend worden. Den Duitschen gevolmachtigden wordt 15 dagen gegeven om in 't Fransch en in 't Engelsch hun geschreven opmerkingen nopens het verdrag in te dienen.

Hij besluit aldus : « Indien iemand hierover aanmerkingen in te brengen heeft, houden wij ons te zijner beschikking. »

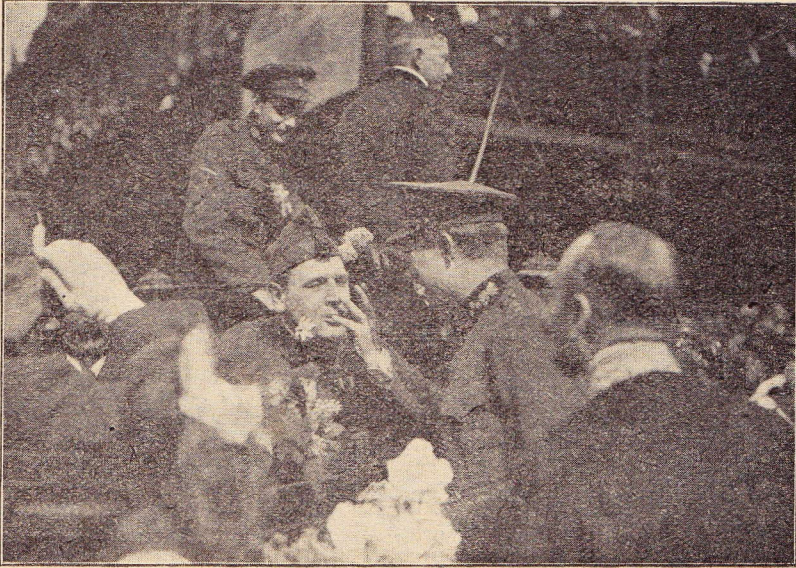
Zonder van zijn zetel op te staan — wat den aanwezigen zeer opvalt — verklaart het hoofd der Duitsche afvaardiging aan den heer Clémenceau te willen antwoorden.

« Mijne heeren, aldus heft hij aan, wij zijn ten diepste bewust van de plechtige taak welke ons hier met u heeft vereenigd om de wereld ten spoedigste een duurzamen vrede te schenken.

« Wij koesteren geen illusies nopens den omvang onzer nederlaag en den graad onzer machteloosheid. Wij weten dat de macht der Duitsche legers gebroken is. Wij weten hoe diepgeworteld de haat is, waarop wij hier stuiten, en wij hoorden zooeven de eischen uiteenzetten van de overwinnaars, die beweren ons als overwonnenen te doen betalen en ons tegelijk als plichtigen te bestraffen.

» Van ons eischt men, dat wij alleen ons verantwoordelijk voor den oorlog zouden erkennen; dergelijke bekentenis ware een leugen in mijn mond.»

Spreeker zet vervolgens de bekende argumenten uiteen nopens de onderhandelingen op den vooravond van den oorlog, de Russische mobilisatie, enz. Hij bepleit verzachtende omstandigheden voor de misdrijven, uit krijgsdriften voortspruitend, en betoogt dat alleen een onpartijdig onderzoek, door een neutrale kommissie, den juiste graad van verantwoordelijkheid kan vaststellen van al degenen die in den oorlog gewikkeld waren.

Koning Albert onderhoudt zich met een invalid.

« Wij staan hier alleen, aldus vervolgt hij, zonder bondgenooten, tegenover het indrukwekkende getal onzer tegenstanders; toch hebben wij een bondgenoot, namelijk het Recht, voortspruitend uit de onderhandelingen gevoerd tusschen 5 Oktober en 5 November 1918, en berustend op de vredesbeginselen van president Wilson, welke, mits voorbehoud op twee punten, door de geallieerde en verbonden mogendheden werden bijgetreden.

» Ik beschouw als naaste doel het herstel der gebieden van België en Noord-Frankrijk, welke door ons bezet en door den oorlog geteisterd werden.

» Voor die taak is ons de medewerking noodig van degenen die tot heden onze tegenstrevers waren, en daarom ook vraag ik plaats voor allen in den Statenbond.

» Alleen een vrede, steunend op het Recht, kan duurzaam zijn. »

Met heesche stem en op aarzelenden toon heeft graaf Brockdorff deze redevoering in 't Duitsch uitgesproken.

Na elken volzin rust hij een poos, terwijl het gesprokene heurtelings in 't Fransch en in 't Engelsch wordt vertaald. De Fransche tolk schijnt nogal uit zijn lood geslagen, want zijn vertaling laat veel te wenschen over. De Engelsche vertaling daarentegen loopt zeer vlot van stapel.

Wanneer graaf Brockdorff uitgesproken heeft, beziet hij een wijlen heer Clemenceau, wellicht eene repliek verwachtend.

Doch de oude Tijger vraagt eenvoudig weg:

— Heeft iemand daaraan iets toe te voegen?

— Wij niet! antwoordt graaf Brockdorff half bitsig.

— De zitting is opgeheven, verklaart daarop de heer Clémenceau.

En de afgevaardigden staan op.

De Duitschers verlaten 't eerst de zaal. Zij zijn zichtbaar opgewonden en om zich een houding te geven, steken zij een sigaret op.

Graaf Brockdorff-Rantzau ziet er terneergeslagen en afgemat uit.

Na het eetmaal van de Deutsche missie, dat in stilte verliep, heeft graaf Brockdorff-Rantzau een begin laten maken met de vertaling van de vredespreliminaren. Dat werk was om 3 uur 's morgens gedaan. Om kwart over drieën werd een exemplaar der vertaling naar de kamer van graaf Brockdorff gedragen, die er de herziening van ondernam, wat eerst bij dagaanbreken was afge-
loopen.

Een zeker aantal exemplaren werden met de diplomatieke valies naar Berlijn gezonden.

XLIX.

DE VREDESVOORWAARDEN

Laten we nu een overzicht geven van de vredesvoorwaarden. De aanhef van het lijvig document luidde aldus:

« De Vereenigde Staten van Amerika, het Britsche keizerrijk, Frankrijk, Italië en Japan, mogendheden in het huidig verdrag aangeduid als de voornaamste geallieerde en geassocieerde mogendheden; België, Bolivië, Brazilië, China, Cuba, Equator, Griekenland, Guatemala, Haïti, Hedjaz, Honduras, Liberia, Nicaragua, Panama, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Servië, Kroatië, Slavonië, Siam, Tsjecko-Slowakijë en Uruguay uitmakend met die hierboven genoemde mogendheden de geallieerde en geassocieerde mogendheden, aan de eene zijde en Duitschland aan de andere zijde.

Overwegend, dat op verzoek der keizerlijke

Duitsche regeering een wapenstilstand aan Duitschland toegestaan is op 11 November 1918 door de voornaamste geallieerde en geassocieerde mogendheden, opdat een vredesverdrag met haar gesloten zou kunnen worden.

Overwegend dat de geallieerde en geassocieerde mogendheden eveneens verlangend zijn, dat de oorlog, waarin zij achtereenvolgens gesleurd werden, rechtstreeks of onrechtstreeks en die zijn oorsprong heeft in de oorlogsverklaring op 28 Juli 1914 door Oostenrijk-Hongarijë tot Servië gericht, in de oorlogsverklaringen gericht door Duitschland op 1 Augustus 1914 tot Rusland en op 3 Augustus 1914 tot Frankrijk en in den inval in België, plaats make voor een hechten, rechtvaardigen en duurzamen vrede.

Te dien einde hebben de bovengenoemde kontrakteerende partijen, vertegenwoordigd als volgt (dan somt men de gevolmachtigden op), besloten tot de volgende beschikkingen:

Te beginnen van het van kracht worden van het onderhavig verdrag, neemt de oorlogstoestand een einde.

Van af dit oogenblik en onder voorbehoud der beschikkingen van dit huidig verdrag, zullen de officieele betrekkingen met Duitschland en ieder der Duitsche staten hernomen worden.»

* * *

Het verdrag handelt eerst over den Statenbond.

Het verdrag van den Statenbond, bestemd om de samenwerking tusschen de naties te ontwikkelen en hun vrede en veiligheid te verzekeren, steunt op de volgende beginselen:

«Aanvaarding van zekere verplichtingen niet tot den oorlog de toevlucht te nemen; ontwikkeling in volle licht van de internationale betrekkingen gegrond op rechtvaardigheid en eer; strenge eerbiediging van de voorschriften van het nationaal recht en gewetensvollen eerbied voor de verdragen.

Samenstelling: zijn oorspronkelijke leden van den Statenbond; de onderteekenende Staten van het verdrag, alsmede de Staten, die uitgenoodigd worden tot het verdrag toe te treden, op voorwaarde, dat zij toetreden zonder voorbehoud in een tijdsbestek van twee maanden na het van kracht worden.

Bovendien kan lid worden van den Bond, elke andere staat, dominion of kolonie, die zich vrij bestuurt, indien de toelating uitgesproken wordt door twee derden der vergadering, mits hij krachtdadige waarborgen geve van zijn goede trouw.» (Deze laatste bepaling sloeg vooral op Duitschland).

De zetel van den bond is Genève en de handeling zal uitgevoerd worden door een vergadering van vertegenwoordigers van alle leden van den bond; door een raad van negen leden (een vertegenwoordiger van elk der voornaamste mogendheden en van de vertegenwoordigers, aangewezen door de vergadering, van vier andere Staten); door een bestendig sekretariaat ten zetel van den Bond.»

Andere bepalingen schreven de vermindering in de bewapening voor.

De leden verbonden zich wederkeerig tegen elken aanval van buiten, verder ieders grondgebied en politieke onafhankelijkheid te handhaven.

Ingeval van oorlog of bedreiging van oorlog moet de bond alle geschikte maatregelen treffen om 't zij door scheidsgerecht, 't zij door elke andere proceduur, den vrede der naties te bewaren. De maatregelen worden nader bepaald.

Als een lid tegen de verbintenissen in, tot oorlog zijn toevlucht neemt, wordt hij ipso facto beschouwd als een oorlogsdaad tegen alle andere leden van den Bond bedreven hebbende.

Deze verbreken onmiddellijk met hem alle handels- en geldelijke betrekkingen en werken samen, gelijk door den raad zal worden aanbevolen, tot de vorming van een gewapende macht, die den eerbied voor de verbintenissen van den bond moet verzekeren.

De raad wordt belast met de voorbereiding van een ontwerp voor een bestendig Hof van internationaal gerecht.

Elk inwendig verdrag, dat met het verdrag onvereinigbaar is, moet afgeschaft worden. Echter zijn de internationale verdragen als scheidsrechterlijke verdragen en gewestelijke verbonden gelijk de Monroeleer niet onvereinigbaar met het verdrag.

Het verdrag bepaalde, dat de koloniën en grondgebieden, die niet meer onder gezag stonden van de vroeger bezittende Staten, beheerd zouden worden door die naties, welke daartoe aangewezen worden door hun aardrijkskundigen toestand en ondervinding.

* * *

Nu geven wij een overzicht van de voornaamste voorwaarden aan Duitschland gesteld.

De grenzen van Duitschland:

De nieuwe grens tusschen Duitschland en België. Deze zal voortaan loopen over de Noord-Oostelijke grenzen van het grondgebied Moresnet, het Oosten van het distrikt (Kreits) Eupen, het Westen van het distrikt Montjoie (oude grens), het Noord-Oosten en Oosten van het distrikt Malmédy tot aan het Groot-Hertogdom Luxemburg.

Luxemburg: de grens van 1914.

Frankrijk: de grens van Juli 1870, vanaf Luxemburg tot Zwitserland; de tolgrens is die van het Saargebied.

Zwitserland: de huidige grens.

Oostenrijk: de grens van 1914 tot Tsjecho-Slowakijë.

Tsjecho-Slowakijë: de grens van 1914 met Bohemen en Silezië tot de uitspringende punt ten Oosten van Neustadt.

Polen: te vertrekken van bovengenoemd punt ten Oosten van Falkenberg, grens tusschen Opper- en Midden-Silezië ten Westen van Posnañië, loop van de Bartsch, grens tusschen de kringen van Gührau en Glodau, grens tusschen Lis-

sa en Fraustadt, Zuid-Westen van Kopnitz, Westen van Bentschen, Noordelijke punt van het meer Chlop, grens tusschen Schwerin en Birnbaum, lijn op acht kilometer ten Oosten van de spoorlijn Schiedemuhl-Konitz, West, Noord-West van Konitz en Schlochau, grens van West-Pruisen tot 8 km. ten Zuid-Oosten van Luenburg, Oosten van Hohenfelde en van Chottschow, kust der Baltische zee ten Noorden, Noord-Westen van Chottsch.

Denemarken: grenzen door bijzondere artikelen bepaald.

Oost-Pruisen: kust der Baltische zee ten Noorden van Probbernau, bocht en inham van Elbing, loop der Noga, der Weichsel, Zuidelijke grens van de kreits Marienwerder en van Rosenberg.

Oost-Pruisen en West-Pruisen: grens tusschen Osterode en Neidenburg, loop der Skottau, der Neide, ten Noorden van Bialutten, oude Russische grens tot ten Westen van Schmallesningken, loop der Njemen, arm van de Skierwieth, van de delta tot het Koerisches Haff; de grens scheidt de Koerische Nehrung op 4 km. ten Zuid-Westen van Nidden.

Europeesche politieke bepalingen.

Afdeeling I. — België:

«De traktaten van 1839 worden afgeschaft en zullen kunnen vervangen worden door overeenkomsten tusschen België, Nederland en de verbonden en geassocieerde mogendheden; Duitschland verbindt zich deze overeenkomsten te erkennen.

Duitschland erkent de Belgische soevereiniteit over het betwiste grondgebied van Moresnet; over Pruisisch-Moresnet ten Westen van de baan Luik-Aken, en over de kreitsen van Eupen en Malmédy. Onder Belgisch bewind zullen de inwoners over zes maanden beschikken, om hun wensch uit te spreken om, geheel of gedeeltelijk, onder Deutsche soevereiniteit te blijven, België zal zich daarna onderwerpen aan de beslissing van den Statenbond.»

Afdeeling II. — Luxemburg:

«Duitschland verzaakt aan het voordeel van al de traktaten aangaande Luxemburg, erkent dat het Groot-Hertogdom opgehouden heeft deel uit te maken van het Deutsche «Zollverein», geeft alle rechten op over de uitbating der spoorwegen, sluit zich aan bij de afschaffing der neutraliteit van het Groot-Hertogdom en neemt bij voorbaat al de internationale schikkingen aan, welke in verband met dat land, door de verbonden en geassocieerde mogendheden kunnen gesloten worden.»

Afdeeling III. — Linker Rijnsoever:

«Duitschland zal op den linkeroever noch op minder dan vijftig kilometer van den Rijn, geen enkele versterking houden, behouden noch oprichten. In deze aldus bepaalde zone mag Duitschland geen enkele gewapende macht onderhouden, geen enkel krijgsweging uitvoeren en geen enkele stoffelijke mogelijkheid van mobilisatie behouden. Iedere overtreding dezer verbintenissen zal aanzien worden als een vijan-

delijke daad tegenover de onderteekenaars, en als berekend om den wereldvrede te storen.»

De kwestie der Saar. Dit punt hebben we hier voren reeds besproken.

Al de steenkoolbekkens der Saar, met of zonder concessie, worden zonder bezwaring of schuld eigendom van Frankrijk met alle inrichtingen aan en onder de oppervlakte.

Frankrijk ontvangt alle economische en rechterlijke waarborgen, noodig voor de uitbating der mijnen gedurende vijftien jaar.

Aan 't einde dezer periode zullen de bewoners vrijelijk hun vereniging met Frankrijk kunnen vragen, gemeente bij gemeente, distrikt bij distrikt. Tot dan blijft het gebied der Saar aan het Fransch tolstelsel onderworpen. De Fransche munt zal er vrijen loop hebben: Frankrijk kan er de noodige werkkrachten invoeren en de Fransche arbeiders mogen van Fransche syndikaten lid zijn.

Elzas-Lotharingen. De in 1871 aan Frankrijk ontroofde gebieden worden met ingang van 11 November 1918 opnieuw met Frankrijk vereenigd.

Duitschland zal aan Frankrijk alle bestuurlijke dokumenten en archieven van dit gebied afleveren.

De overdracht van Elzas-Lotharingen geschiedt vrij van alle lasten; alle Deutsche rijksgoederen, kroongoederen, enz. worden zonder vergoeding aan Frankrijk afgestaan.

Frankrijk zal alle belastingen innen, sedert 11 November 1918 eischbaar.

Nationaliteit der bewoners zal geregeld worden door een overeenkomst.

Frankrijk kan de goederen van Duitschers likvideeren ten laste van Duitschland.

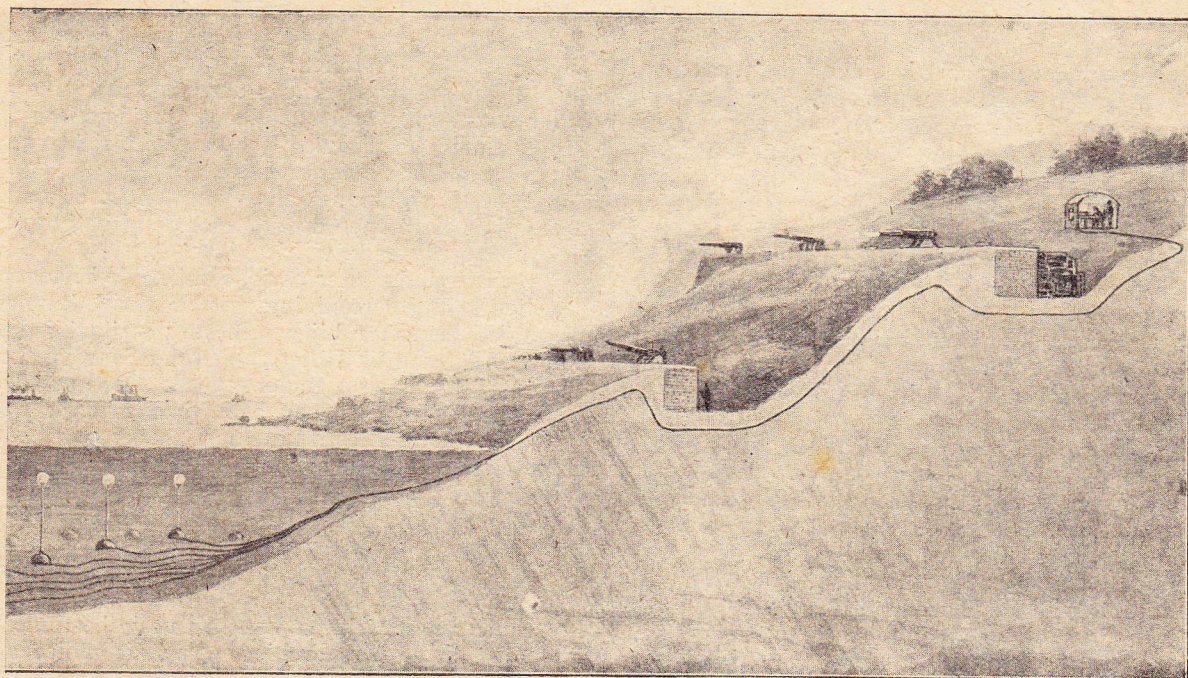
Duitschland moet aan de Elzassers en Lotharingers de goederen in Duitschland gelegen, afstaan.

Havens, waterwegen en spoorwegen:

Duitschland staat vrijen doorvoer toe, onder alle vormen, op de spoor- en waterwegen aan personen, goederen, schepen, waggons, enz. der geallieerden en geassocieerden; het verzekert hun dezelfde behandeling als aan zijn eigen onderdanen, ontheft hen van tol- en doorvoerrechten en zal slechts billijke belastingen heffen. Het zal geen enkelen maatregel nemen om de Deutsche havens te bevoordeelen ten nadeele der geallieerde en geassocieerde havens. Worden tot internationale stroomen verklaard: de Elbe, en haar zijrivier de Moldau (van af Praag); de Oder (vanaf de samenvloeiing met de Oppa); de Njemen (vanaf Grodno); de Donau (vanaf Ulm) en hun bijkanalen.

De Rijn en Moezel.

In afwachting van een algemeen verdrag blijft de Rijn onder het beheer der konventie van Mannheim van 1868, onder voorbehoud der wijzigingen, welke volgen (de geallieerde en geassocieerde mogendheden houden zich namelijk het recht voor daarover met Nederland te onderhandelen en Duitschland verbindt zich elke overeenkomst bij te treden).

Schematische voorstelling van de werking der zoogenaamde «slapende mijnen.»

Deze worden gelegd op den bodem van een vaarwater en staan in kabelverbinding met een station aan den wal. Zoodra wordt waargenomen, met behulp van een richttoestel, dat een vijandelijk schip zich boven de mijn bevindt, wordt de stroom gesloten en ontploft de mijn.

De kommissie, door dat verdrag ingesteld, zal voortaan 19 leden bevatten (1 voorzitter door Frankrijk benoemd, 2 Nederlanders, 2 Zwitsers, 4 Duitschers, 4 Franschen, 2 Engelschen, 2 Italianen, 2 Belgen).

Er zal gelijkheid van rechten zijn voor de schepen van alle nationaliteiten.

De havens van Kehl en Straatsburg worden onder een Franschen bestuurder en een Fransche toezichtskommissie gesteld voor den duur van 7 jaar, desgewenscht met drie jaar te verlengen.

Alle rechten en koncessies der spoorwegen in Elzas-Lotharingen gaan zonder betaling aan Frankrijk over.

Andere bepalingen eischen de erkenning door Duitschland van Duitsch-Oostenrijk en Tsjecko-Slowakijë. Het deed afstand van grondgebied voor Polen (naar hooger aangeduide grensbepaling).

In gedeelten van Oost-Pruisen zouden de bewoners door een volksstemming uitmaken tot welken staat ze wilden behooren.

Duitsche Koloniën.

Duitschland verzaakt ten gunste der voornaamste mogendheden aan alle rechten en aanspraken op zijn overzeesche bezittingen. De Raad van Vier zou de bestuursmandaten bepalen.

Dit wekte nog heel wat besprekingen. Daags na de aanbieding der vredesvoorwaarden, deelde

de Belgische afvaardiging te Parijs deze nota mee:

« De ochtendbladen melden dat de Raad van Vier een beslissing genomen had over de toekenning der bestuursmandaten voor de voormalige Duitse koloniën. De Raad zou beslist hebben dat het mandaat voor Duitsch Oost-Afrika aan Groot-Brittanje toevertrouwd zou worden.

De Belgische afvaardiging kan aan dit bericht geen geloof hechten.

België had een groot aandeel in de krijgsbedrijven in Afrika en werkte tot de verovering van Oost-Afrika mee ten koste van groote offers.

Sedert drie jaren bezet en bestuurt het een groot gedeelte van deze gebieden. Deze toestand verleent het rechten, en het kan niet bewilligen in een overeenkomst, waarbuiten het gesloten werd.

Eenige dagen geleden heeft bovendien de heer Hymans aan België's rechten herinnerd ter gelegenheid eener opstellingskwestie van een der artikels van het vredesverdrag en toen werd hem verzekerd, dat die rechten gewaarborgd zouden worden. »

Ten slotte kreeg België een bestuursmandaat voor gedeelten van Oerandi en Oeganda.

Militaire Bepalingen.

Demobilisatie, ontwapening, verbod van oprichten van forten, vlootbepalingen, enz. hebben wij hiervoren reeds besproken.

Door het vredesverdrag werd Polen in zijn onafhankelijkheid hersteld. Gedurende den oorlog hadden de Duitschers aan Polen een schijn-onafhankelijkheid toegestaan, welke er echter op gericht was dit land voor goed onder Deutsche voogdij te brengen.

Onze plaat geeft een herinnering aan die z.g. onafhankelijkheidsverklaring en toont ons de menigte op 't oogenblik dat de desbetreffende proklamatie wordt afgekondigd.

Krijgsgevangenen.

De Deutsche krijgsgesvangenen en burgers zouden zoo spoedig mogelijk op kosten van Duitschland naar hun vaderland teruggevoerd worden.

Beide partijen verbonden zich de graven der soldaten in hun land te onderhouden.

Verantwoordelijkheid.

Wilhelm II werd openlijk in staat van beschuldiging gesteld voor de hoogste belediging van internationale moraal en verdragen. Hij zou gevonnist worden door een bijzondere rechtbank, bestaande uit vijf rechters, door de voornaamste mogendheden aangeduid. Aan Nederland zou een verzoek tot uitlevering gericht worden. Personen, beschuldigd van daden tegen de oorlogswetten en gebruiken zouden voor militaire rechtbanken van geallieerden en geassocieerden verschijnen. Duitschland verbindt zich hen uit te leveren.

(Aan Nederland werd het verzoek tot uitlevering van den keizer gericht. Nederland weigerde er aan te voldoen, zich beroepend op de

onschendbaarheid van het asylrecht. De zaak bleef zoo.

De geallieerden lieten Duitschland toe de bedoelde militaire overtredders van oorlogswetten voor een rijksgerecht van Deutsche rechters te Leipzig te dagen).

Schadeherstel.

Duitschland erkent zijn verantwoordelijkheid over al de verliezen en al de schade door de verbondenen en geassocieerden ondergaan; het verplicht zich de schade aan de burgerlijke bevolkingen, op hun persoon of aan hun goederen toegebracht, te vergoeden, alsmede de voorschotten, door de geallieerden aan België betaald.

Een intergeallieerde commissie zal, vóór 1 Mei 1921, aan Duitschland het bedrag der vergoedingen bekend maken, en de wijze van betaling bepalen.

De commissie zal er zich over vergewissen, dat al de inkomsten van Duitschland bij voorrecht bestemd worden tot de vergoedingen en dat de belastingschuldige een last draagt, welke ten minste gelijk staat met dien van den meest getakselde geallieerden lastenbetaler.

De dieren, voorwerpen, waarden, enz., door den vijand weggenomen en welke kunnen vereenzelvigd worden, moeten teruggegeven worden, alsook de speciën.

Duitschland zal een provisie van 20 milliard mark goudwaarde betalen vóór 1 Mei 1921; het zal daarenboven nog een voorschot betalen van 100 milliard mark goudwaarde in bons, waarvan een gedeelte zal terugbetaald worden door de hieronder vermelde betaling.

Verschillende wijzen van betaling worden aangeduid:

1) handelsschepen, (gebouwd, in aanbouw of te bouwen.

2) dieren, werktuigen, uitrustingen, draaibanen, enz.

3) kleur- en artseneijstoffen.

4) steenkolen en bijprodukten (voor Frankrijk, een jaarlijksche dalende levering van 20 tot 8 miljoen ton, alsmede eene zekere hoeveelheid benzole, enz.; voor België 8 miljoen ton per jaar en gedurende tien jaren.)

5) Onderzeesche kabels.

In uitvoering van de verbintenissen, door Duitschland aangegaan in verband met den aan België verschuldigten algeheelen wederopbouw en teruggave, verplicht Duitschland zich als gevolg op de schending der traktaten van 1839, al de sommen, welke België van de verbonden en geassocieerde mogendheden tot 11 November 1918 in leening kreeg, terug te betalen, de intrest tegen 5 ptc. inbegrepen.

Duitschland verbindt zich binnen de drie maanden na het onderteekenen van het verdrag te leveren:

200 zware Belgische hengsten.

5000 zware Belgische merriën.

5000 zware Belgische veulens.

2000 stieren, 50,000 melkkoeien, 40,000 hoornbeesten, 200 rammen, 20,000 schapen en 15,000 zeugen.

Waarborgen.

De waarborgen zijn ingedeeld in twee deelen van het verdrag. Deze waarborgen kunnen als volgt gerangschikt worden:

1° Beperking der Deutsche militaire, maritieme en luchtmacht, volgens den maatstaf door het verdrag vastgesteld.

2° Handhaving op dit peil der Deutsche strijdkrachten.

3° Volkomen demilitarisatie van den linker Rijnsoever en van een landstreek, 50 km. breed, langsheen den rechteroever.

4° Onderzoekingsrecht, door Duitschland toegekend aan den Raad van den Statenbond voor hetgeen het militair statuut van Duitschland betreft.

5° Bezetting door de geallieerde en geassocieerde legermachten van den linkeroever en de bruggehoofden in de tijdsvoorwaarden door het verdrag vastgesteld.

Het onderzoekingsrecht is aldus omschreven: Zoolang het verdrag van kracht is, verbindt Duitschland zich te leenen tot alle onderzoek, dat op om 't even welke bepaling in betrekking met

zijn militair statuut, door den Raad van den Statenbond zou noodzakelijk geacht worden.

De Raad moet dit besluit nemen met de meerderheid en op aanvraag van een lid.

Duitschland zal afstaan.

Duitschland zal aan Frankrijk afstaan:

1. Sleepbooten en booten of aandeelen in Deutsche scheepvaartmaatschappijen op den Rijn. (Aandeel te bepalen door scheidsrechters, door de Vereenigde Staten aangesteld).

2. Inrichtingen, dokken, enz., die de Duitschers in de haven van Rotterdam bezitten en hun aandeelen in die inrichtingen, (scheidsgerecht als onder 1).

Frankrijk zal het recht hebben water uit den Rijn te trekken voor zijn kanalen, enz., en de noodzakelijke werken op den Duitschen oever uit te voeren.

België zal hetzelfde recht hebben om het kanaal Rijn-Maas te voeden, dat het graven wilen waarvan Duitschland den aanleg op zijn grondgebied verzekeren moet.

Het kanaal van Kiel.

Het kanaal van Kiel zal altijd vrij open zijn voor de oorlogsschepen en handelsvaartuigen van alle naties, die in vrede met Duitschland leven.

(Dit alles is later zeer gewijzigd geworden).

Bezetting van den linker Rijnsoever en de bruggehoofden.

Het bezettingsrecht, dienende als waarborg ter uitvoering van het verdrag, is aldus geregeld:

1° Gedurende vijftien jaar, vanaf de ondertekening, zullen den linker Rijnsoever en de bruggehoofden op den rechteroever bezet zijn door geallieerde en geassocieerde legers.

2° Zoo Duitschland getrouw de bepalingen van het verdrag naleeft, is een trapsgewijze ontroofing voorzien als volgt:

a) Na 5 jaar het bruggehoofd van Keulen en het gebied op den linkeroever, ten N. van een lijn, gaande van de Hollandsche grens ter hoogte van de Roer en eindigende aan den Rijn aan de monding van de Ahr;

b) Binnen tien jaar het bruggehoofd van Koblenz en het gebied op den linkeroever ten N. van een lijn, gaande van het kruispunt van de Deutsche, Hollandsche en Belgische grenzen, en eindigende op den Rijn, te Bacharach.

c) Na 15 jaar de bruggehoofden van Mainz en Kehl en het overige gebied op den linkeroever.

3° De geallieerde en verbonden mogendheden behouden zich nochtans de volgende rechten voor:

a) Indien na 15 jaar de waarborgen tegen een niet uitgedaagden aanval van Duitschland hun niet als voldoende voorkomen, kan de ontruiming verdaagd worden.

b) Indien gedurende of na de 15 jaar Duitschland, op advies der geïnterallieerde commissie der herstellingen niet meer trouw zijn verbinte-

nissen naleeft, mag het gebied hierboven aangeduid, geheel of gedeeltelijk opnieuw bezet worden door de geallieerde of geassocieerde legers.

4° Daarentegen wordt aangenomen dat, zoo Duitschland al de verbintenissen uitvoerde vóór het termijn van 15 jaar, de ontruiming door de geallieerde en verbonden legermachten er uit zou volgen.

De bibliotheek van Leuven.

Tot herstelling van de vernielde bibliotheek van Leuven moet Duitschland handschriften, inkunabels, enz., weergeven, ter vervanging der vernielde. Bovendien moet het ook de vleugels afstaan van het drieluik der «Aanbidding van het Lam», der gebroeders Van Eyck. Het middenstuk van deze beroemde schilderij bevindt zich in St. Baafskerk, te Gent. De vleugels werden verkocht en bevonden zich te Berlijn.

Ook moet Duitschland de vleugels leveren van Diedens Bouts gewrocht «Het heilig Avondmaal», waarvan het middenpaneel te Leuven prijkt. Die vleugels zijn te München.

Oorlogstrofeën van 1870-1871.

Duitschland is verplicht aan Frankrijk zekere dokumenten, in 1870 meegenomen en de veroverde vaandels uit den oorlog van dat jaar, terug te geven.

* * *

Over het vredesverdrag waren de meeningen zeer uiteenlopend.

Ziehier wat de Belgische eerste minister, de hr. Delacroix, in de Kamer verklaarde:

«Wij namen de voorwaarden aan, al gaven ze ons niet geheele voldoening.

Welke zijn de voorwaarden?

1. Vrijstelling van onze oorlogssleeningen;
2. Algeheel herstel in den loop van 30 jaar;
3. Een voorschot van 2 1/2 milliard voor 1 Mei 1921 te voldoen.

4. De Deutsche goederen, welke in beslag genomen zijn, dienen ook als waarborg, en de Deutsche regeering moet de eigenaars vergoeden.

5. De ingeleverde marken, voor 7 1/2 milliard Frank waarde, blijven voor onze rekening.

Welke zijn nu de voor- en nadeelen?

Hebben de geallieerden wel onzen toestand begrepen, niet alleen de stoffelijke schade, maar de ruïne onzer nijverheid, de werkloosheid, het deficiet in onze begroting, enz.?

Maar wij hebben geen oorlogsschuld in tegenstelling met zoovele landen, als Frankrijk b. v., 181 milliard, Engeland, 170 milliard en Italië, 61 milliard. Zelfs neutrale landen als Nederland zuchten er onder. Ons openbaar krediet is in een bevoorleelden toestand, maar de toestand onzer schatkist is angstwekkend en vreeselijk.

Wij konden niet weigeren het traktaat te teekenen. Wij mochten ons voor Duitschland niet van onze bondgenooten losscheuren... Ik vraag aan de Kamer rechtvaardig te zijn tegen-

over de mannen, op wier schouders de reusachtige taak rust de wereld te herstellen. Wilson heeft niet opgehouden onze aanspraken te ondersteunen. Frankrijk stond ons in veel zaken terzijde, en Engeland zond ons een hoogen commissaris, die slechts wilscht België te dienen.

We moeten onze wilskracht gebruiken. Ons programma is het volgende: Sparen, hulpbronnen vinden om de schade te herstellen, belastingen onleggen, om onzen geldelijken toestand te versterken. Ik heb mijne kollega's verzocht, mij alle drie maanden de onvermijdelijke uitgaven te doen kennen, en die, welke uitgesteld kunnen worden. Eene commissie van financiën zal toezicht uitoefenen.

Wat de werkloosheid betreft, zullen we er toe komen, slechts de arbeiders nog te steunen, wier bedrijf nog niet aan den gang kan gaan. De werklieden begrijpen dat we uit den tegenwoordigen toestand moeten geraken. Reeds sedert eenigen tijd weigeren we hulp uit Amerika. De arbeid adelt en daartoe moeten we terug. In het leger zullen besparingen gedaan worden. Het is de plicht der natie op de leeningen in te tekenen. Wij zullen kredieten aanvragen in het buitenland; in de Vereenigde Staten verkregen we het reeds, maar maakten er nog geen gebruik van.

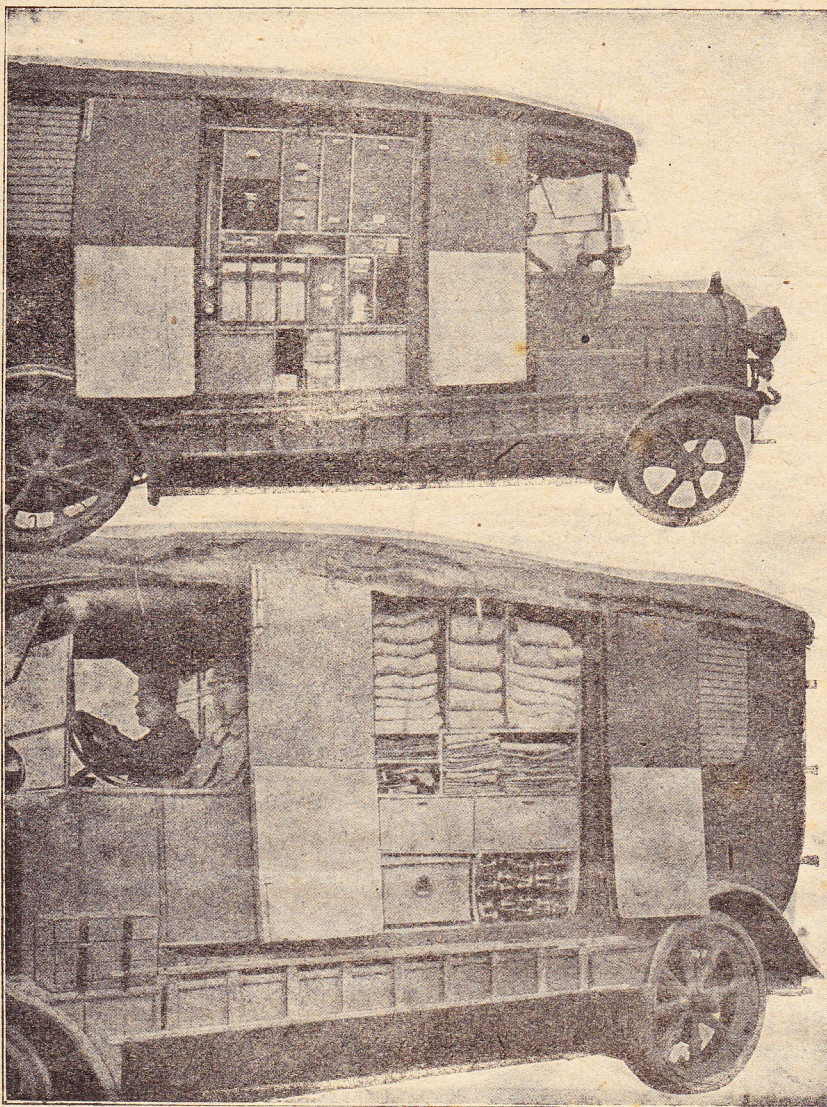
Onze groote nijveraars, die geweldige schade leden, weten dat zij op het oogenblik niet geheele vergoeding kunnen verkrijgen, maar door de kredieten zullen ze in staat zijn den arbeid te hernemen. Onze marken moeten we voorlooppig houden of uitleenen. Ze kosten ons 1,25 fr. en in Duitschland zijn ze 40 of 50 centiemen waard. Wij kunnen er dus in Duitschland geen aankopen mee doen, gelijk sommigen meenen. Dat de nijveraars dus zich zelf helpen, en de werklieden arbeid zoeken. De belastingen moeten meer opbrengen. Ieder moet nu 't egoïsme bestrijden en dan zal België herleven.

De heer Mechelynck. — De Kamer moet ook haar gevoels over de verdragen met andere landen doen kennen. Ieder hoopt dat bij de herziening van het traktaat van 1839 vriendschap zal heerschen tusschen Nederland en ons. Ik heb vertrouwen dat onze bondgenooten ons verder zullen helpen.

M. Segers. — Ik richt tot de bondgenooten een dringende smeekbede. Wij vragen nog andere oplossingen en vooral die der Schelde- en Maas- en Rijnkwesies. Dat men ook onze rechten in Oost-Afrika eerbiedige. Dat men ons redde door leeningen. Dat ze ons de hoop laten op den zetel van den Statenbond. »

Uit Parijs meldde men op 9 Mei :

«De meeningen van de volksvertegenwoordigers zijn zeer uiteenlopend. Samengevat, luiden zij aldus: M. Boudenoot: «De finantieele bepalingen zijn niet wat men had kunnen verwachten.» M. Steeg: «Laten wij onze dooden gedenken en eendrachtig blijven.» M. Augagneur: «Wat Frankrijk bekomt, is geen vergoeding van zijn offers.» Abbé Lemire: «Aan het werk! Leve de eervolle vrede, die Frankrijk aan zichzelf terugschenkt.» M. Em-

Een hospitaalwagen geopend.
Boven: de kast voor hospitaalbenodigdheden. Onder: de kast voor de bedden.

manuel Brousse: «Laten wij tevreden zijn met wat wij bekomen».

Per slot van rekening kan men zeggen, dat, op eenige uitzonderingen na, in de parlementaire kringen van Frankrijk een bevredigende stemming heerscht.

En van neutrale zijde vatte de Entente-gezinde «Telegraaf» in een hoofdartikel het verdrag o.m. als volgt samen :

«Het eenige, wat wij dadelijk zien, is de samenhang in het verdrag: de geest, die het verdrag beheerscht, en die de geest is waarin de gansche wereldpolitiek in de komende jaren zal leven.

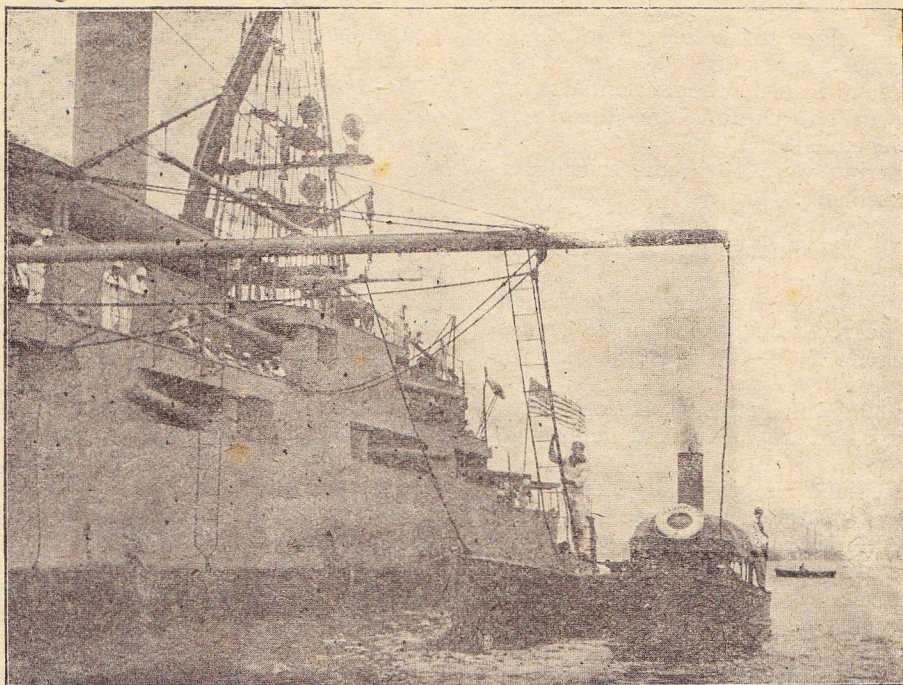
In alle hoofdstukken leest men het verlangen naar een herstel. Men wenscht een herstel van de groote politieke fouten en misvattingen, die aan den oorlog zijn voorafgegaan, en die den oorlog mogelijk, ja, onvermijdelijk hebben ge-

maakt. Men wenscht herstel van de feitelijke materiele schade. Men wenscht herstel van het vrije, eerlijke wereldverkeer. Men wenscht herstel van de gezonde, ruime produktie.

En daarbij zoekt men naar de waarborgen om dit herstel duurzaam en doeltreffend te kunnen uitvoeren.

De Statenbond, de internationale arbeidsovereenkomst, de internationale controle op de havens, kanalen, rivieren: dit zijn alle regelingen, die in de eerste plaats te doen hebben om de verkregen resultaten te bevestigen. Deze alle zijn ontworpen in de begeerte om de aanleidingen tot internationale konflikten te beperken. En om, door middel van nauwkeurig geformuleerde kodes, bij voorkomende gelegenheid de vreedzame oplossing mogelijk te maken.

Voor de toekomst van Europa zijn die hoofdstukken van het verdrag ongetwijfeld de be-

Amerikaansch oorlogschip.

langrijkste. Zij gaan **boven de regeling van zuiver materiele en direkte kwesties** uit en geven de basis voor een nieuwen, edeler en rechtvaardiger opbouw van de menselijke verhoudingen. Opdat echter deze nieuwe regelingen werkelijkheid kunnen worden, opdat de uit deze beginselverklaring voortvloeiende praktische toepassingen gelukkige resultaten kunnen hebben, moet er afgerekend worden met heel veel opvattingen en heel veel toestanden uit het verleden, die den groei van de nieuwe ideeën zouden kunnen verstoren.

Daarom zijn in het verdrag een aantal hoofdstukken gewijd aan de likwidatie van het oude Europa. Het spreekt vanzelf, dat door den loop der historische gebeurtenissen deze hoofdstukken voornamelijk betrekking hebben op Duitschland.»

En ziehier d.d. 8 Mei een stem uit Berlijn:

«De rijksregeering kwam heden middag bijeen. Het staat vast dat er, ondanks de harde vredesvoorwaarden, geen onbekookte besluiten zullen genomen worden, maar dat de termijn van twee weken voor het onderzoek der voorwaarden gegund, grondig benut zal worden.

Het kabinet beraadslaagde over de onderrichtingen, aan Brockdorff-Rantzau te zenden. De delegatie zelve acht het Entente-ontwerp een maximum-eisch, waarvan heel wat zal kunnen worden geschrapt. Daartoe zullen breedvoerige tegenvoorstellen aan de Entente worden voorgelegd.

In de volgende week, waarschijnlijk Woensdag, komt de Nationale Vergadering voltallig te Weimar bijeen, daar te Berlijn gebrek aan

voldoende ruime zalen heerscht. Daarentegen beraadslagen de frakties deze week te Berlijn.

Nog sterker dan in de tot dusver gepubliceerde dagbladartikelen, weerspiegelt zich de geweldige uitwerking van het groote publiek. Op de trams en op straat, overal vormt het vredesthema het onderwerp van levendige gesprekken. Opmerkelijk is 't gevoel van verontwaardiging, hetwelk zich in luide woorden lucht, en dat bijzonder tegen Wilson is gericht, wien men een dubbelzinnige rol verwijt.

Daarnevens merkt men eene diepe neerslachtigheid op, een schouderophalend en zwijgend zich schikken in wat toch wel onvermijdelijk zal zijn. De verontwaardiging wint het echter, en de openbare meening, dat de gestelde voorwaarden onaannemelijk zijn, komt steeds krachtiger tot uiting.

De bladen geven, naarmate de telegrammen met den inhoud van het vredesverdrag binnen komen, extra-uitgaven uit, die letterlijk verslonden worden en steeds weer nieuwe uitbarstingen van wrok in 't leven roepen. Men gevoelt zich verraden en verkocht, smadelijk opgelicht, en dit thans alles overheerschend gevoel laat geen plaats voor rustig overleg en zakelijk inzicht.

Hindenburg sprak in Silezië het volgende in 't openbaar uit:

«Wij, Duitschers, zijn niet geslagen, maar alleen tijdelijk omvergeworpen. Als straf voor » hun misdadig opzet om het Deutsche volk aan » boeien te leggen, zullen onze vijanden hun » bloed bij stroomen zien vloeien. Het grootste » gevaar voor ons is, dat Polen een onafhankelijke » lijk staat blijve. Met de hulp Gods zullen

» wij het Poolsche volk verdelgen. Weinig lie-
 » den beseffen welke groote zegepraal wij be-
 » haalden door het uit Frankrijk komende Pool-
 » sche leger niet te Dantzig te laten ontschepen.
 » Wij hebben in het Oosten eene historische
 » zending te vervullen ».

Deze redevoering werd op groote schaal ver-
 spreid in Duitschland.

De Duitschers verklaarden op 12 Mei de vre-
 desvoorwaarden onaannemelijk. Zij deden te-
 genvoorstellen.

Het eerste deel in het desbetreffend dokument
 handelt over de rechtsbeginselen in de vredes-
 onderhandelingen en betoogt namelijk het vol-
 gende:

Uit de wisseling van nota's, welke op 11 No-
 vember 1918 tot den wapenstilstand hebben ge-
 leid, blijkt:

1. Dat Duitschland als grondslag voor de vre-
 desvoorwaarden aangenomen had de 14 punten
 van president Wilson en dezès daaropvolgende
 openbare verklaringen. Noch Wilson, noch de
 andere geallieerde regeeringen hebben andere
 grondslagen gevraagd.

2. De aanneming van de wapenstilstandsvoor-
 waarden der geallieerden beduidde, volgens pre-
 sident Wilson, de aanneming van deze grondbeginselen
 voor den vrede. Ondanks hun hardheid
 nam Duitschland die voorwaarden aan, en het
 voerde ze uit met alle kracht om aldus het recht
 op vrede te bekomen.

3. De geallieerden hebben ook de 14 punten
 van president Wilson en zijne daaropvolgende
 voorwaarden als grondslagen voor den vrede
 aangenomen.

4. Tusschen de deelnemende partijen bestaat
 dus een akkoord nopens de beginselen van den
 vrede. Zoo de geallieerden daarvan afwijken, is
 dit een inbreuk op de krachtens het volkenrecht
 gesloten overeenkomst.

5. Volgens de woorden van president Wilson
 moet de vrede door middel van onderhandelinge-
 gen gesloten worden. Een opgedrongen vrede
 ware een woordbreuk. De onderhandelingen
 kunnen zich alleen bepalen tot de 14 punten van
 het Wilsonsche programma en de daaropvolgen-
 de verklaringen van president Wilson. Noch de
 geallieerden, noch Duitschland zijn vrij om over
 die grondslagen nog besprekingen te houden.

In het tweede gedeelte van de Duitsche oor-
 konde wordt gewezen op de tegenstrijdigheid
 die er bestaat tusschen het ontwerp van de ge-
 allieerden en de beginselen van Wilson. De
 Duitschers zeggen daarbij dat de voorwaarden,
 die de geallieerden Duitschland willen opleggen,
 niet strooken met de algemeene opvattingen be-
 treffende het volkenrecht.

Duitschland's vijanden hadden altijd verze-
 kerd dat zij geen strijd voerden tegen het Duit-
 sche volk, maar tegen het Deutsche regeering-
 stelsel; zij beweerden ook te kampen voor het
 zelfbeschikkingsrecht der volkeren.

Er dient opgemerkt dat de Duitsche imperialis-
 tische regeering door de Duitsche democratie
 omvergeworpen werd, en toch worden de Duit-
 sche arbeiders door het ontwerp der geallieerden
 tot slaven gemaakt.

De beloften van Wilson en van de Fransche
 en Engelsche staatslieden worden niet nagekomen.

De schadeloosstelling, die men Duitschland wil
 doen betalen, zou het land ten onder brengen.

Het zelfbeschikkingsrecht der volkeren wordt
 geschonden door de voorwaarden betreffende het
 Saargebied, Eupen, Malmédy, Moresnet, Elzas-
 Lotharingen, Oost-Pruisen, Posen, doch de hard-
 ste van de voorwaarden is die betreffende Dant-
 zig en Memel. Millioenen Duitschers uit Duitsch-
 Oostenrijk ontzegt men het recht zich bij
 Duitschland aan te sluiten. Millioenen ook zullen
 onder de heerschappij der Tsjecken blijven.

Geen staat kan zulke behandeling dulden.

In het derde deel wil men betoogen dat de
 voorgestelde vredesvoorwaarden Duitschland tot
 economisch knechtschap zou doemen tegenover
 de geallieerde staten.

*Daarom heeft de Nationale Vergadering in
 hare zitting van 12 Mei het vredesontwerp on-
 aannemelijk verklaard, aangezien de verwezen-
 lijking ervan een nieuw onheil voor de wereld
 zou zijn.*

De nota besluit dan met gelijke rechten voor
 alle menschen in te roepen en kondigt in het
 bijgevoegd stuk de tegenvoorstellen aan.

Wat het vraagstuk der grensbepalingen aan-
 gaat, blijven de Duitschers op het standpunt dat
 geen wijziging zonder volksraadpleging mag
 plaats vinden. Zij zouden toestaan dat Dantzig
 een vrije haven worde. De Weichsel zou geneu-
 traliseerd worden; zoo zouden de Polen voldoe-
 ning bekomen voor hunne economische eischen.

Zoo Duitschland in den Statenbond opgeno-
 men wordt, wil het gelijke rechten hebben met
 de andere Staten en wil het dus zijn koloniën
 besturen.

Duitschland zou geneigd zijn vóór 1926 een
 som van 20 milliard te betalen en met ingang
 van 1 Mei 1927 jaarlijks een zekere som, om te
 komen tot een totaal bedrag dat 100 milliard niet
 mag overschrijden.

Zij wilden ook een staand leger van 100.000
 man.

Het Duitsch tegenontwerp was gedrukt in drie
 talen, Duitsch, Engelsch en Fransch, en besloeg
 in 't geheel nagenoeg 500 bladzijden. De tekst
 van de voorbereidene vredesvoorwaarden door
 de geallieerden den 7 Mei aan de Duitschers over-
 handigd was in 't Fransch en in 't Engelsch ge-
 steld en besloeg 410 bladzijden.

Op 16 Juni gaven de geallieerden hun bepaal-
 de voorstellen over. Er waren eenige toegevin-
 gen: volksstemming in Opper-Silesië, eenige
 wijzigingen in het beheer der waterwegen, mo-
 gelijkheid voor Duitschland om eerlang lid van
 den Statenbond te worden, leger van 100.000
 man, enz.

L.

DE ONDERTEEKING VAN HET VREDESVERDRAG

Zou Duitschland teekenen, was de groote

vraag. Veel stemmen gingen ginder tegen de onderteekening op. Op 20 Juni diende Scheidemann zelfs het ontslag van het kabinet in bij den voorzitter der Republiek Ebert. Hij kon geen parlementaire meerderheid vinden voor de onderteekening.

Ebert vormde een ander kabinet, met Bauer tot voorzitter en Erzberger. Men vroeg aan Clemenceau verzachtingen in het verdrag.

De tijd verstreek. De Rijksdag vroeg uitstel. De Entente weigerde.

Den 22sten moest de Nationale Vergadering voor een onderteekening stemmen.

Vijandschap openbaarde zich. Den 22en brachten de Duitsche zeelieden, die op de oorlogsvloot van admiraal von Reuter verbleven, de te Scapa-Flow (Orkaden) liggende schepen tot zinken.

Den 23en verbrandden officieren der Garde, Fransche vaandels van 1870 voor het monument van keizer Frederik te Berlijn.

Men wist dat Foch de laatste maatregelen nam om met 100 divisies Duitschland in te trekken. Om 5 u. 35 ontving men het toestemmend telegram uit Weimar te Parijs. Het kanon en de klokken verkondigden het blijde nieuws.

De onderteekening had den 28en Juni plaats in de Spiegelzaal van het paleis van Lodewijk XIV te Versailles. In 1871 had Bismarck er het Duitsche keizerrijk uitgeroepen.

Een dubbele rij dragonders vormde de haag naar het prachtig kasteel.

In de zaal zag men de geallieerde gevolmachtigden, generalen (doch noch Joffre, noch Foch, noch Pétain), genoodigden, dagbladschrijvers. Vooraan zaten oorlogsverminkten, Clemenceau drukte hen de hand en zei:

— Ge hebt veel geleden, zie hier uw belooning.

Dan stilte.

Vijf mannen treden binnen: de Duitschers. De heeren Muller, minister van Buitenlandsche Zaken en Bell zullen teekenen.

Clemenceau verklaarde, dat de verbintenis onherroepelijk is. De Duitschers teekenden eerst... dan Wilson, Lloyd George, Clemenceau, Orlando (Italië), Saionji (Japan), Hymans (België), Bratianu (Roemenië), Pachitch (Servië), Venizelos (Griekenland) en de overigen. Om 3 u. 12 teekenden de Duitschers; om 3 u. 50 hief Clemenceau de zitting op. Kanongebulder klonk...

Een geweldige volksmassa jubelde en begroette Wilson, Lloyd George, Clemenceau in het park.

De vijf Duitschers, ontdaan, bleek, begaven zich haastig naar hun auto's en reden heen. Reeds in den nacht keerden ze naar Duitschland terug. De Engelsche afgevaardigden en de heer Hymans, Belgisch gevolmachtigde, vertrokken 's Zondags.

President Wilson zond onmiddellijk na de onderteekening van het verdrag een boodschap aan het Amerikaansche volk, waarin hij verklaarde dat het verdrag een onveranderlijke overeenkomst vormt, daar alle voorbehoud is afgewezen, en het verder kenschetste als het groot-zegel van een nieuwen staat van zaken, die reden geeft tot

een diepe tevredenheid en een algemeene geruststelling.

Wilson vertrok dien avond uit Versailles en den volgenden dag scheepte hij zich te Brest in. De stad was prachtig versierd. Triomfbogen waren allerwege opgericht.

President Wilson legde de terugreis af op de «George Washington».

Kort voor het vertrek overhandigde de heer Pichon een prachtige bloemengarve aan Mevrouw Wilson en de officieele personen namen afscheid van den grooten Amerikaanschen Staatsman.

Bij het vertrek van de «George Washington», om 14 uur 13, werd door het Fransch eskader een salvo van 21 kanonschoten gelost. De «George Washington» passeerde tusschen de Fransche liniën. Hoerra's werden tusschen de zeelieden der beide landen gewisseld. De heer Wilson stond op de kommandobrug en riep bij het heenvaren uit: «Vaarwel aan Frankrijk!»

De Britsche minister van Binnenlandsche Zaken ontving van den Engelschen koning de volgende boodschap: «De onderteekening van het vredesverdrag zal met de diepste dankbaarheid in heel het Britsche Rijk ontvangen worden. Zij beteekent de overwinning van de idealen van vrijheid, waarvoor wij ons ongekende opofferingen hebben getroost.»

Zondagavond, den 29en, waren de Engelsche afgevaardigden te Londen aangekomen. Zij werden aan het station ontvangen door den Koning, den prins van Wales en de leden van 't Kabinet. Per rijtuig begaven zich de koning en de prins van Wales met de afgevaardigden naar het paleis van Buckingham. Op hun doortocht werden zij overal met uitbundige geestdrift toegejuicht.

De afgevaardigden begaven zich dan naar Downing-street, waar Lloyd George een toespraak tot het volk hield en het aanspoorde de overwinning te vieren, niet uit snoeverij wegens den val van Duitschland, maar in een geest van erkentelijkheid jegens den Almachtige.

In een onderhoud met den vertegenwoordiger van het Reuter-bureel, verklaarde generaal Smuts, de afgevaardigde van Zuid-Afrika, het volgende:

«Ik heb het vredesverdrag geteekend niet omdat ik het beschouw als een bevredigend document, maar omdat het een dwingende noodzakelijkheid is, een einde aan den oorlog te maken. Het verdrag is eenvoudig de likwidatie van den oorlogstoestand in de wereld.

«De nieuwe geest van edelmoedigheid en menscheijkheid, geboren in de harten der volkeren, in dit uur van gemeenschappelijk lijden, kan alleen de wonden heelen, die toegebracht zijn aan het lichaam van het Christendom.

«In het verdrag zijn evenwel twee gebeurtenissen van verstrekkende beteekenis voor de wereld vermeld, n.l. de vernietiging van het Pruisische militarisme en de instelling van den Statenbond.

«'t Herstel van de tot een ruïne geworden wereld, is alleen mogelijk op de twee volgende voorwaarden: 1. Duitschland moet ons volk overtuigen van zijn goede trouw; en 2. de ge-

Groep genomen in het Ministerie van Landsverdediging, waar H. M. de Koningin de aanstelling voorzat van het Nationaal werk der Invaliden.

allieerden moeten bedenken, dat God hun niet zulk een schitterende overwinning gegeven heeft voor kleine, zelfzuchtige doeleinden, maar tot bereiking van de groote idealen, die de werkelijke overwinnaars in dezen oorlog van idealen waren.»

Clemenceau richtte tot den voorzitter der Duitse afgevaardigden het volgende schrijven :

Mijnheer de Voorzitter,

«Ik heb de eer U te laten weten, dat de wapenstilstandsovereenkomst de handhaving van de blokkade voorschrijft, zoo lang die overeenkomst zelf van kracht blijft, d.w.z. totdat de vrede bekrachtigd is. De geallieerde regeeringen verklaren zich nochtans bereid de blokkade op te heffen, zoodra zij officieel kennis zullen gekregen hebben van de regelmatige en volledige bekrachtiging van het vredesverdrag door de Duitse Republiek.»

De indruk van de onderteekening van den vrede was in Duitschland verpletterend. Dat merkte men in de uitingen van bladen van alle gezindheden.

In den «Lokal Anzeiger» las men : «Als men bedenkt dat thans het vredesverdrag ondertekend is, heeft men moeite de gevoelens te bedwingen, die zich willen uiten.» En dadelijk daarop bleek de vaste wil om zich weer op te richten uit de woorden : «Het is ons aller taak ons ter wille van onze kinderen op de toekomst voor te bereiden.»

De «Vossische Zeitung» noemde den vrede de diepste vernedering van het Duitse volk; maar besloot ook met de woorden : «Wij moeten met den opbouw beginnen.»

De «Vorwärts» zei : «Wij weten dat de vre-

de, die thans wordt ondertekend, geen duurzame en definitieve vorming van de wereld beteekent. Daarvoor is het verdrag te vol van onrecht en uitbuiting van allerlei aard. Vertrapte volken richten zich weer op en kunstmatig gescheiden groepen vereenigen zich weer.

In het «Berliner Tageblatt» las men : «Wij, Duitschers, moeten al het mogelijke doen om het verdrag na te komen zoolang het bestaat. Innerlijk erkennen wij het echter nimmer of nooit!»

Telegrammen met gelukwensen werden gewisseld tusschen den koning van Engeland en Poincaré, en tusschen den Mikado en Poincaré.

Ook de koning van Spanje gaf den voorzitter der Fransche Republiek de vreugde van de Spaansche zusterstatie te kennen en Poincaré antwoordde op hartelijke wijze.

George V richtte tot den president der Poolse Republiek een telegram tot uitdrukking van zijn voldoening over het herstel van Polen.

In den loop van de Kamerzitting van 30 Juni legde Clemenceau het vredesverdrag ter tafel. Hij legde bij die gelegenheid een korte verklaring af, die door de gansche vergadering, met uitzondering van de socialisten, toegejuicht werd.

Clémenceau zei o.a. : «Deze vrede beteekent de herwording en heil van de wereld. Deze vrede voor Frankrijk is de Wereldvrede.»

China zond den laatsten afstammeling van Confusius, Z. E. Kong-Siang Ko naar Parijs om tegen het vredesverdrag verzet aan te teekenen.

De Chineesche minister van Buitenlandsche Zaken, Loe Tseng Tsjang was ook afgevaardigde te Parijs.